

Sygn. akt IV U 417/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 stycznia 2018 roku

Sąd Rejonowy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu

w składzie: Przewodniczący: SSR Maja Zielińska

Protokolant: st. sekr. sąd. Wiesława Ratajczyk

po rozpoznaniu w dniu 25 stycznia 2018 roku

sprawy z odwołania A. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.

o zasiłek chorobowy

w związku z odwołaniem od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w T.

z dnia 30 sierpnia 2017 roku nr (...) - (...)

I zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdza, iż ubezpieczona nie ma obowiązku zwrotu zasiłku chorobowego za okres od 20 do 24 kwietnia 2017 roku ani odsetek;

II oddala odwołanie w pozostałej części.

UZASADNIENIE

A. S. odwołała się od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. z dnia 30 sierpnia 2017 roku, odmawiającej jej prawa do zasiłku chorobowego za okres od 20 do 24 kwietnia 2017 roku i zobowiązującej ją do zwrotu pobranego za ten okres zasiłku wraz z odsetkami, podając, że nie jest prawdą, aby w okresie zwolnienia lekarskiego wykonywała działalność zarobkową. Wskazała, że wykonała jedynie jedną czynność – zatwierdzenie sprawozdania przy pomocy laptopa, w godzinach wieczornych 24 kwietnia 2017 roku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o oddalenie odwołania, twierdząc, że w ramach umowy zlecenia z innym podmiotem niż płatnik składek, ubezpieczona w dniu 24 kwietnia 2017 roku dokonała zatwierdzenia rozliczenia miesięcznego. Z uwagi na to odwołująca utraciła prawo do zasiłku chorobowego i jest zobowiązana do zwrotu pobranego zasiłku wraz z odsetkami.

W piśmie z dnia 21 listopada 2017 roku organ rentowy wyjaśnił, że ubezpieczona nie była pouczona o treści art. 17 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60, poz. 636 ze zm.). Wykonując pracę w okresie orzeczonej niezdolności do pracy ubezpieczona świadomie wprowadziła w błąd podmiot wypłacający świadczenia.

Sąd ustalił, co następuje:

Ubezpieczona w ramach ubezpieczenia z tytułu zatrudnienia w Szpitalu (...) w G. pobrała zasiłek chorobowy za okres od 20 do 24 kwietnia 2017 roku. W tym okresie był związana także umową zlecenia z (...) S.A., gdzie była zgłoszona do ubezpieczenia zdrowotnego. W ramach umowy zlecenia w dniu 24 kwietnia 2017 roku ubezpieczona zatwierdziła przez Internet rozliczenie miesięczne.

(bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny sprawy był w całości bezsporny i wynikała z załączonej dokumentacji, której prawdziwość nie była kwestionowana.

Dla oceny, czy ubezpieczona zachowała prawo do spornego zasiłku, konieczna jest analiza przepisu art. 17 ust. 1 ustawy z 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60, poz. 636 ze zm.), zgodnie z którym ubezpieczony wykonujący w okresie orzeczonej niezdolności do pracy pracę zarobkową lub wykorzystujący zwolnienie od pracy w sposób niezgodny z celem tego zwolnienia traci prawo do zasiłku chorobowego za cały okres tego zwolnienia.

Zgodnie z art. 66 ustawy wypłatę zasiłku wstrzymuje się, jeżeli prawo do zasiłku ustało albo okaże się, że prawo takie w ogóle nie istniało, a jeżeli świadczenie zostało pobrane nienależnie z winy ubezpieczonego lub wskutek okoliczności, o których mowa w art. 15-17 i art. 59 ust. 6 i 7, wypłacone kwoty podlegają potrąceniu z należnych ubezpieczonemu zasiłków bieżących oraz z innych świadczeń z ubezpieczeń społecznych lub ściągnięciu w trybie przepisów o postępowaniu egzekucyjnym w administracji.

Wykonywanie pracy zarobkowej w rozumieniu art. 17 cytowanej ustawy, to wyłącznie osobiste wykonywanie czynności będących elementem zatrudnienia lub prowadzonej przez ubezpieczonego działalności gospodarczej.

Odnosząc powyższe do ustalonego stanu faktycznego wskazać trzeba, że ubezpieczona bezspornie osobiście wykonała w dniu 24 kwietnia 2017 roku czynność należącą do jej zakresu obowiązków w ramach zarobkowej umowy zlecenia, a zatem utraciła prawo do spornego zasiłku.

Nie przesądza to jednak o zasadności żądania zwrotu nienależnego świadczenia wraz z odsetkami rozstrzygnięcie niniejszej sprawy wymaga bowiem odwołania się do ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.), która w art. 84 ust. 1 reguluje obowiązek zwrotu nienależnie pobranych świadczeń. Ten przepis ma zastosowanie także do nienależnego świadczenia wskazanego w art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej.

W myśl art. 84 ust. 1, osoba, która pobrała nienależne świadczenie z ubezpieczeń społecznych, jest obowiązana do jego zwrotu, wraz z odsetkami, w wysokości i na zasadach określonych przepisami prawa cywilnego, z uwzględnieniem ust. 11. Ustęp 2 cytowanego przepisu wyjaśnia, iż za kwoty nienależnie pobranych świadczeń uważa się: 1) świadczenia wypłacone mimo zaistnienia okoliczności powodujących ustanie prawa do świadczeń albo wstrzymanie ich wypłaty w całości lub w części, jeżeli osoba pobierająca świadczenie była pouczone o braku prawa do ich pobierania; 2) świadczenia przyznane lub wypłacone na podstawie nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia.

Mając na uwadze powyższe należy powiedzieć, iż kluczowe znaczenia dla oceny zasadności żądania przez ZUS spornej kwoty, ma okoliczność, czy ubezpieczona została w sposób prawidłowy pouczone przez organ rentowy o tym, że skutkiem pobrania świadczenia chorobowego i jednoczesnego wykonywania działalności zarobkowej, jest obowiązek jego zwrotu wraz z odsetkami. Upřednie pouczenie jest bowiem niezbędnym warunkiem domagania się zwrotu wypłaconego nienależnie świadczenia przez ZUS. O właściwym pouczeniu w myśl cyt. przepisu można mówić dopiero wówczas, gdy organ rentowy uczynił to na tyle precyzyjnie i czytelnie, że jego treść była jasna i zrozumiała dla ubezpieczonego. Pouczenie o braku prawa do zasiłku powinno zawierać podstawę prawną i określać zakres świadczenia podlegającego zwrotowi (por. wyrok S.A. w Warszawie z 22.02.2000, III AUa 845/99, OSA 2000/10/43).

W sprawie nie było sporne, iż ubezpieczona nie otrzymała pouczenia o treści art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej.

W tych okolicznościach żądanie zwrotu pobranego świadczenia wraz z odsetkami możliwe byłoby wyłącznie w razie przypisania ubezpieczonej złej woli, tj. złożenia przez nią nieprawdziwych zeznań lub fałszywych dokumentów albo w innych przypadkach świadomego wprowadzania w błąd organu wypłacającego świadczenia przez osobę pobierającą świadczenia, zgodnie z przepisem art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy systemowej.

Podkreślić należy, że z samego faktu wykonania pracy zarobkowej nie można domniemywać, że była ona wykonana w warunkach art. 84 ust. 2 pkt 2 ustawy. Taka okoliczność musi być bezsporna lub zostać wykazana w toku postępowania. Ciężar udowodnienia tego faktu spoczywa na ZUS, w myśl art. 6 k.c. W niniejszej sprawie, pomimo potwierdzenia się zarzutu z art. 17 ust. 1 ustawy zasiłkowej, nie zostało to przez ZUS wykazane.

O złej woli ubezpieczonego można mówić wówczas, gdy świadomie zgłasza on żądanie wypłaty zasiłku, wiedząc, że czas „choroby” spożytkuje na uzyskanie dodatkowego dochodu lub dla osobistych korzyści. Można tu podać przykłady, gdy zwolnienie lekarskie jest wykorzystywane celowo jako okazja do wyjazdu na wczasy lub wyremontowania mieszkania, w miejsce skorzystania z urlopu.

Okoliczności niniejszej sprawy nie stanowią takiego przypadku. Organ rentowy nie wykazał, aby ubezpieczona, korzystając ze zwolnienia lekarskiego działała w złej wierze. W szczególności nie wykazał, aby ubezpieczona, składając zwolnienie lekarskie, wiedziała, że w dniu 24 kwietnia 2017 roku będzie musiała wykonać pojedynczą czynność wynikającą z umowy zlecenia. ZUS nie wykazał też, że czynność ta wykraczała poza wskazane przez ubezpieczoną w piśmie z dnia 27 lipca 2017 roku i w treści odwołania, kilkuminutowe działanie na laptopie. Takiej czynności ubezpieczona mogła w ogóle nie postrzegać jako istotnego elementu zarobkowania.

W tym stanie rzeczy, na podstawie art. 84 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. Nr 137, poz. 887 ze zm.) oraz art. 477¹⁴ §2 k.p.c. Sąd zmienił zaskarżoną decyzję, stwierdzając, że ubezpieczona nie ma obowiązku zwrotu pobranego zasiłku ani odsetek, jak w punkcie I wyroku.

Jednocześnie, ustalając, że ubezpieczona wykonywała pracę zarobkową w czasie zwolnienia lekarskiego, na podstawie art. 17 ust. 1 i art. 66 ustawy z 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (Dz. U. Nr 60, poz. 636 ze zm.) oraz art. 477¹⁴ §1 k.p.c. Sąd oddalił odwołanie w pozostałej części, to jest co do prawa ubezpieczonej do zasiłku chorobowego za sporny okres, jak w punkcie II wyroku.